OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

LAUSUNTO

Demokratia- ja julkisoikeusasto
Julkisoikeusyksikkö
Erityisasiantuntija Tuomas Hyvärinen

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

10.11.2026

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain 2 luvun, Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annetun lain ja Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain muuttamisesta (HE 165/2026 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt kirjallista lausuntoa otsikossa mainitussa asiassa.

Oikeusministeriö on 10.6.2026 antanut esitysluonnoksesta sisäministeriölle lausunnon. Oikeusministeriön esittämät huomiot ovat liittyneet muun ohella yleisperusperustelujen täydentämiseen, ampuma-aseen käyttöä koskevaan toimivaltaan ja säätämisjärjestysperusteluihin. Oikeusministeriön esiin nostamat huomiot ja ehdotukset on otettu esityksen jatkovalmistelussa hyvin huomioon ja esitystä on täydennetty näiltä osin. Oikeusministeriö lausuu esityksestä kunnioittavasti seuraavaa.

Hallituksen esityksessä poliisilain 2 luvun toimivaltuuksia koskeviin säännöksiin ehdotetaan muutoksia, joilla säänneltäisiin miehittämättömän ilmaaluksen kulkuun puuttumisen sijaan laajemmin miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumista. Voimassa olevan poliisilain 2 luvun 11 a §:ssä kulkuun puuttumisen edellytyksenä on sen välttämättömyys. Esityksessä ehdotetaan välttämättömyysedellytyksen muuttamista tarpeellisuutta koskevaksi edellytykseksi, mikä merkitsee toimivallan käyttöedellytysten lieventymistä.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Oikeusministeriö tuo esiin sen, että hallintovaliokunta on aiemmassa lausunnossaan (HaVM 23/2018, s. 3) painottanut puuttumisen välttämättömyyskriteeriä. Hallituksen esityksessä muutosta on perusteltu muun muassa ehdotetun sääntelyn soveltamisalan laajenemisella ja turvallisuusympäristön muutoksella, miehittämättömiä kulkuneuvoja koskevan teknologian kehittymisellä ja siitä seuranneella mahdollisuudella käyttää niitä aiempaa monimuotoisemmin erilaiseen vahingolliseen toimintaan. Esityksessä tuodaan esiin tarve nopeaan reagointiin jo ennen kuin uhka on konkretisoitunut sellaiseksi, että puuttumista voitaisiin pitää välttämättömänä. Poliisin toimivaltuuksien käyttämisessä puolestaan tuodaan esiin poliisin toimintaa rajoittavat poliisilain 1 luvussa säädetyt periaatteet, erityisesti perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, suhteellisuusperiaate, vähimmän haitan periaate ja tarkoituksenmukaisuuden periaate.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että miehittämättömään kulkuneuvoon tai laitteeseen voitaisiin esityksen mukaan puuttua lievemmällä tarpeellisuuskriteerillä esimerkiksi poliisille säädetyn tehtävän suorittamiseksi (11 a § 1 mom 1k). Säännöksen perusteluissa mainitaan esimerkkinä rikoksen ennalta estäminen. Poliisin tehtävistä säädetään poliisilain 1 §:ssä ja ne pitävät sisällään myös väljästi muotoiltuja tehtäviä kuten oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaamisen, kansallisen turvallisuuden suojaamisen ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen.

Perustuslain ja perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan perusoikeuksia rajoittava sääntely on sallittu vain, jos se on *välttämätön* hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi (mm. PeVM 25/1994 vp; PeVL 17/2024 vp). Oikeusministeriön käsityksen mukaan ehdotetun toimivaltuuden tarkistamiselle esitetyt tavoitteet ovat sinänsä hyväksyttäviä ja yhteiskunnallisesti painavia. Välttämättömyysedellytyksen korvaaminen tarpeellisuusedellytyksellä tekee kuitenkin ehdotetusta sääntelystä jokseenkin väljää, mikä on merkityksellinen seikka perusoikeuksien yleisiin rajoitusedellytyksiin niin ikään kuuluvien täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusperiaatteiden kannalta. Esityksen perusteluissa toimivaltuuden käyttö on kytketty ”konkreettiseen ja perusteltuun turvallisuusuhkaan” ja siihen, että poliisin on ”jokaisessa yksittäistapauksessa arvioitava toimenpiteen

suhteellisuus, tarkoitussidonnaisuus sekä vähimmän haitan periaatteen toteutuminen.” (s. 44) Oikeusministeriön käsityksen mukaan hallintovaliokunnan olisi syytä arvioida, olisiko sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta edellä mainittuja, perusteluihin sisältyviä seikkoja syytä nostaa itse sääntelyyn tai tulisiko välttämättömyysedellytys edelleen säilyttää.